

Structuur van varkenshouderij verandert sterk in de jaren 80

Willy Baltussen, LEI, *gedétacheerd bij het PV.*

Zowel in de vleesvarkenshouderij als in de zeugenhouderij gaan de ontwikkelingen snel.

Dit blijkt uit resultaten van een enquête, afgenomen eind 1989 begin 1990 door medewerkers van de Dienst Landbouw Voorlichting, onder 400 varkenshouders. Soortgelijke enquêtes zijn ook in **1982** en in **1985** uitgevoerd, waardoor een vergelijking mogelijk is. De enquêtevragen hadden betrekking op de bedrijfsgebouwen, **stal**-inrichting, de werkwijze en de technische en financiële resultaten van de **varkens**-houderij. Daarnaast zijn vragen gesteld over de mestproblematiek (zie elders in dit blad).

Vleesvarkens

Op het terrein van huisvesting van **vleesvarkens** hebben **zich** weinig **ontwikkelingen** voorgedaan. De meeste **vleesvarkens** worden gehuisvest in een stal in dwarsopstelling met mechanische ventilatie en Indirecte luchtaanvoer, gedeeltelijk roostervloer, mogelijkheid tot verwarmen en mestopslag in de **mestkelder** onder de stal. Het aandeel van **dit staltype** neemt in de loop der jaren langzaam toe. Uit een nadere analyse blijkt dat met **dit staltype** gemiddeld de beste technische en financiële resultaten behaald worden.

Het aantal afdelingen met **vleesvarkens** neemt in de loop van de jaren 80 sterk toe. Het **gemiddeld** aantal **vleesvarkens** per bedrijf in de Technisch Economische **Administraties** (TEA) neemt **nauwelijks** toe waardoor per bedrijf steeds meer **kleinere** afdelingen ontstaan. Gemiddeld zaten er in 1985 nog 98 varkens in een afdeling; in 1989 minder dan 90.

In 1982 **zijn** er gemiddeld ruim 5 afdelingen per bedrijf, in 1989 **ruim 7,5**. Meer en **kleinere** afdelingen per bedrijf biedt mogelijkheden tot het toepassen van **all in-all out** en om **biggen** van minder bedrijven te **betrekken**. Deze mogelijkheden worden volop benut. Negen van de **tien** bedrijven past in 1989 **all in-all out** toe en minder dan een **kwart** van de bedrijven betreft de **biggen** van meer dan twee vermeerderders. Ten opzichte van de resultaten van de enquête in

1982 is dit een grote verbetering

Tegelijk met deze **ontwikkeling stijgt** het aandeel bedrijven dat consequent na **iedere** ronde **rein@**. Opvallend is wel dat het aandeel van de bedrijven dat na iedere ronde ontsmet is afgenomen. Zowel het toepassen van **all in - all out**, als het **betrekken** van **biggen** van één, maximaal twee vermeerderders leiden tot hogere **saldi**. Voor de **biggen** moet gemiddeld wel meer betaald worden als ze van een vermeerderder **komen**. Dit wordt **ruim** terugverdiend door de betere technische resultaten

Op het terrein van de **voeding/voerverstrekking** zijn grote **veranderingen** te constateren. Het gebruik van **brijbakken** komt in 1985 nog **nauwelijks** voor. In 1989 heeft bijna een kwart van de bedrijven **brijbakken**. De **mestwetgeving** zal deze **ontwikkeling** op z'n minst **gestimuleerd** hebben. Door **brijbakken** te gebruiken wordt bespaard op **drinkwater**. Dit leidt tot lagere **mestafzetkosten**. Het gevolg hiervan is wel dat tijdens de afmestperiode bijna de helft van de bedrijven **onbeperkt** voer verstrekt. In 1982 bedroeg **dit** nog maar 10%. Onbeperkt voer verstrekken in de **afmestperiode** maakt de kans op **vervetting** van vooral borgen groter. In 1989 legt ongeveer een derde deel van de bedrijven de borgen en **gelten** gescheiden op. Deze bedrijven voeren **vrijwel** allemaal **beperkt** aan het **eind** van de **mestperiode**. Uit de technische

en financiële resultaten blijkt niet duidelijk welk systeem het beste is. De financiële resultaten bij gescheiden opleg zijn iets beter maar het is twijfelachtig of dit door het systeem van gescheiden opleg en beperkte voeding veroorzaakt wordt

De voerverstrekking geschiedt op de meeste bedrijven met vleesvarkens niet geautomatiseerd Slechts een kwart van de bedrijven beschikt over een droogvoerinstallatie, brijvoerinstallatie of een vijzel De meeste bedrijven gebruiken een voerkar.

Zeugenhouderij

De huisvesting van zeugen wordt steeds uniformer. De kraamhokken hebben een gedeeltelijk roostervloer met een metalen rooster en verwarming is altijd mogelijk. De afdeling wordt mechanisch geventileerd en de lucht wordt indirect in de stal aangevoerd.

Guste en dragende zeugen worden daarentegen op betonnen roosters gehouden in afdelingen waar de buitenlucht direct binnenkomt en waar verwarming niet mogelijk is Gespeende biggen worden gehuisvest in biggenbatterijen (verhoogde hokken met volledig roostervloer), grondhokken of blijven in de kraamhokken liggen

Het aandeel van de biggen dat in grondhokken gehuisvest wordt, neemt toe ten koste van de biggenbatterij In 1982 werd nog 60% van de biggen in de batterij gehuisvest, in 1989 is dit gedaald tot 40% De grondhokken zijn met hetzelfde percentage gestegen tot 40% Ongeveer 16% van de biggen blijft liggen in de kraamopfokhokken Dit aandeel verandert nauwelijks in de jaren 80

Evenals in de vleesvarlenshouderij wordt in de zeugenhouderij steeds vaker all in-all out toegepast in combinatie met het systematisch reinigen na iedere ronde. Het ontsmetten van de afdelingen is afgenomen (dit zien we ook in de vleesvarkenshouderij). Binnen de zeugenhouderij is een duidelijk

verband tussen bedrijfsomvang en het toepassen van all in-all out. De grotere bedrijven passen vrijwel allemaal all in-all out toe terwijl de kleinere bedrijven (minder dan 100 zeugen) dit vrijwel geen van allen doen, Bij bedrijven met weinig zeugen zouden te kleine afdelingen ontstaan als men all in-all out wil toepassen. Bijvoorbeeld bij 75 zeugen ontstaan kraamafdelingen met 3 hokken. Dit zou erg kostbaar worden voor deze bedrijven, Het gevolg is wel dat de kleinere bedrijven ook moeilijker kunnen reinigen en ontsmetten. Dit gebeurt op deze bedrijven dan ook veel minder. De resultaten van de kleinere bedrijven zijn slechter dan van de grotere bedrijven.. Deels hangt dit samen met de bedrijfsomvang (kwantumkorting en kwantumtoeslagen) deels met verschillen in bedrijfsopzet en werkwijze. Door deze verstrengeling is moeilijk te achterhalen welke factor de belangrijkste is.

Op het terrein van reproductie zijn de ontwikkelingen snel gegaan in de zeugenhouderij:

de speenleeftijd is gedaald van gemiddeld ruim 5 weken in 1982 naar gemiddeld 4 weken in 1989. Dit heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de jaarlijkse stijging van de bigproductie met 0,5 big per zeug per jaar.

• Het gebruik van kunstmatige inseminatie (k.i.) is gestegen van ongeveer 30% in 1982 tot

Tabel Saldo (gld/vleesvarken/jaar) per groep bedrijven ingedeeld naar herkomst biggen

(alle bedrijven passen all in-all out toe).				
	eigen bedrijf	één vermeerderaar	twee	drie of meer
prijs big	13,—	19,—	17,50	16,—
SALDO	161,—	142,—	16,—	108,—

ruim 50% in 1989. Desondanks wordt in 1989 op 88% van de bedrijven toch nog een deel van de zeugen met een natuurlijk delkende beer bevrucht.

De eigen aanfok van opfolueugen is gedaald van 43% in 1982 naar 15% in 1989. De fokkerijgroeperingen voorzien bedrijven in toenemende mate van opfokzeugen. Het aandeel van het stamboek is in de jaren 80 nauwelijks veranderd.

Uit de analyse van bedrijfsresultaten blijkt dat een verdere verkorting van de zoogperiode weinig financieel voordeel zal opleveren. De extra opbrengsten als gevolg van de grotere bigproductie worden teniet gedaan door extra kosten voor voer, dierenarts en verwarming. Naar aanleiding van een proef op het Varkensproefbedrijf te Sterksel zijn dezelfde conclusies getrokken.

Bedrijfsresultaten

De verschillen in bedrijfsuitkomsten tussen varkenshouders zijn enorm groot. Tussen het beste

en slechtste kwart van de bedrijven zit een verschil van 60 à 70 duizend gulden in saldo per bedrijf per jaar. Slechts een beperkt deel van dit verschil kan direct toegeschreven worden aan verschillen in bedrijfsgebouwen, inrichting, werkwijze. Een groot deel hangt waarschijnlijk samen met verschillen in manier van beslissen en omgaan met gebouwen en werktuigen. Het is dan ook te simpel om te stellen dat door de aanschaf van een bepaald bouwtype het bedrijfsresultaat automatisch zal gaan stijgen.

Wel is het zo dat kleine verschillen in technische resultaten enorme verschillen in inkomen betekenen in de varkenshouderij.

De resultaten van de enquête zijn beschreven in een IKC-publikatienummer P 17 onder de titel: "Struktuur en mestproblematiek op varkensbedrijven",

Dit is te bestellen door f 20,— over te maken op postgironummer 43 1939 t.n.v. IKC-Veehouderij, Pascalstraat 10, 67 16 AZ Ede onder vermelding van publikatienummer P 7 ■

